

Ooper läbi õukonna lukuaugu

Sirje Normet

Mozarti-aasta toob meie muusikalavale hõrgutavaid elamusi. Estonia teatri Talveaias esitati 8. novembril 12aastase Mozarti ooperit "Teeseldud lihtsameelsus ehk nutikas tüdruk". Laulsid muusikaakadeemia laulukateedri tudengid ja magistrandid, lavastas Thomas Wiedenhofer Saksamaalt. Etenduse muusikaline juht oli Endel Nõgene, valgustuskunstnik Paavo Puõkin.

Mozart oli ikka tõesti geniaalne!

Et Mozart juba kuueaastaselt muusikalise imelapsena mööda Euroopat reisis ja õukondades klavessiinikontserte andis, see on ilmselt muusikasõpradele teada fakt. See aga, et ta 12aastaselt juba nii küpse lavateose kirjutas nagu ooper "Teeseldud lihtsameelsus ehk nutikas tüdruk", tuleb paljudele kindlasti üllatusena. Tunne ju eelkõige Mozarti vanemas eas kirjutatud oope- reid.

Lavastaja Thomas Wiedenhoferiga vesteldes tuli välja, et ta on koostööst eesti noorte lauljatega lausa vaimustatud. Eestisse kutsus teda lavastama Mati Palm ja esimene lavastus EMTA ooperistuudios oli Mozarti "Võluflööt". Saksa lavastaja sõnul on Eestis väga hea hääle- materjaliga noored lauljad.

Peategelasteks kaks venda ja ungari paruness

Kuna Mozart tundis hästi õukonnaelu ja ilmselt ka selle "köögipoolt", võiks metafoorselt öelda, et Mozart kirjutas oma ooperile libreto läbi lukuaugu aadlike elu jälgides. Ooperi kangelased on niivõrd usutavad, nagu oleksid nad elust maha kirjutatud. Tühised armuintriigid ja elu pseudoprobleemid - kõik see kokku on hea materjal ühe koomilise ooperi kirjutamiseks.

Ooperi peategelasteks on kaks venda - naistepelgaja don Cassandro (Peeter Veltmann, bariton) ja naisi jumaldav don Polidoro (Alexey Vrontsov, tenor). Mehed elavad Cremona lähedal maal asuvas lossis üksildast poissmehe- lu. Sõja tõttu majutatakse lossi elama ungarlasest sõjaväekapten Fracasso (Aivar Kaseste, tenor) ja tema seersant Simone (Aare Kodasma, bariton).

See toob vaiksesse lossiellu

ärevust. Fracasso armub peategelastest vendade õesse, donna Giacintasse (Greete Kivisild, mezzosopran) ja Simone kammerneitsisse Ninetasse (Karoliina Kriis, sopran). Donna Giacinta vennad armunutele takistus ei tee. Siis tuleb kammerneitsile pähe mõte panna mõlemad aadlikest vennad armuma ühesse ja samasse naisesse - Fracasso kenasse ja nutikasse õesse, Ungari parunessi Rosinasse (Maris Liloson, sopran). Paruness Rosina on nõus Ninettaga kaasa lööma ja mäng lähebki lahti.

Konflikt tekib siis, kui don Cassandro avastab, et temalt on näpatud hinnaline sõrmus. Ta süüdistab varguses paruness Rosinat, mille peale daami vend, Ungari väesalkade pealik Fracasso vihastab ja kutsub don Cassandro duellile. Duellini siiski ei jõuta, sest argpüks don Cassandro laseb jalga.

Paruness Rosina naudib seda, et Cremona aadlimeestest vennad tema pärast tülitsevad. Parunessile meeldib vendadest don Cassandro. Ta annab mehele oma tunnetest ka märku, aga enne tahab naine veel don Cassandro vennale don Polidorole ühe vimka visata. Paruness teeb näo, nagu ta paluks don Cassandrolt luba ta vennale oma kätt ulatada, aga tegelikult ulatab naine selle hoopis don Cassandrole. Lõpuks lepivad kõik ära ja laval on kolm õnnelikku paari, ainult don Polidoro jääb üksinda.

Ooperi õnnestumisele aitas kaasa ka orkestri aset täitnud keelpillikvartett koosseisus Toomas Bubert, Kristjan Nõlvak, Arne Pilliroog, Aare Tammesalu ja Andres Kungla. Klaveripartii esitas Ene Rindesalu. Kuna tegevuslikud stseenid esitati eesti keeles, siis sai ooperi sisust hästi aru. Pikemad aariad lauldi õigustatult itaalia keeles, sest

Mozart.

Foto: www.foogle.biz/music

Mozarti muusika lihtsalt kõlab paremini originaalis.

Noored lauljad võiksid rinda pista dodekafooniaga

Eesti Muusikaakadeemia külalisprofessori, laulupeda- googi Jaakko Ryhäneni töö hakkab juba vilja kandma. Tema käe all on sirgumas hästikoolitatud, andekas lauljate põlvkond, keda koh- tame kindlasti varsti ka Estonia pealaval. Maris Liloson, Peeter Veltmann, Karoliina Kriis ja Greete Kivisild võik- sid juba praegu keerulise- maidki ooperiosi proovida. Hästi kõlasid Talveaia eten- duses ka kõik ansamblid - lauljate hääled sulandusid üksteisesse ja moodustasid kauni terviku. Etenduse jook- sul ei olnud hetkekski igav, lavastaja oli suutnud kogu Talveaia ooperi mängumaaks muuta.

Mõtlesin saalis istudes, et sama seltskonnaga võiks EMTA ooperistuudio välja tuua ka eesti ainukese do- dekafoonilise ooperi - Leo Normeti ühevaatuselise koomilise ooperi "Pirnipuu" (Betti Alveri ainetel). Do- dekafoonia laulmine tuleks noortele kasuks. "Pirnipuu" toodi Estonia teatris lavale 1973. aastal koos C. Menotti lühiooperiga "Telefon". Seda kahe lühiooperiga õhtut käis

vaatamas-kuulamas ka itaalia helilooja C. Menotti, kes oli estoonlastest väga vaimustatud. Laulsid ju ka meie omaaegsed tipud - Anu Kaal "Telefonis" ning Urve Tauts, Teo Maiste jt "Pirni- puus".

Eesti ooperi ettevalmista- mine võiks huvi pakkuda ka maestro Jaakko Ryhänenile, kes tuleb ju Soomest - maalt, kus soomekeelsed ooperid laineid löövad ja seda mitte ainult Soomes, vaid isegi Metropolitan Operas.

Koomilise ooperi lavale- toomiseks on EMTAs praegu võtta ka koomiku andega lauljaid. Lihtsalt võrratult mängisid Mozarti ooperis oma osad välja Alexey Vrontsov ja Peeter Veltmann. Rääkimata hea lavanärviga Aivar Kasestest, Maris Lilosonist või Greete Kivisillast.

Kui ma pärast helilooja Leo Normeti surma küsisin Lepo Sumeralt, mis on Leo kõige parem muusikateos, vastas ta: ooper "Pirnipuu" ja vo- kaaltsükkel "Garcia Lorca ja surm". Ta oli neid tuden- gipõlves kuulnud ja tal olid need siiani mees. Sumera teadis mulle rääkida ka "Pir- nipuu" muusikalise "rosina": terve ooperi jooksul ei kõla sol-nooti. Higitav professor Rõigas saab selle kätte alles ooperi lõpuakordis.